

Dravska mitnica na Ptuj

(zgodovina)

RAZISKOVALNA NALOGA

Slika 1: Mitnica na dravskem mostu leta 1893

(Vir: <https://www.kamra.si/mm-elementi/ptuj-ob-dravi-leseni-most-1915-1916/>)

Avtorici: Pia Peršuh

Ajda Rojs

Mentorica: Dr. Renata Debeljak

Ptuj, 2024

ZAHVALA

Na prvem mestu bi se radi zahvalili najini mentorici dr. Renati Debeljak prof. slovenščine. Vse od samega začetka raziskovalne naloge do končnega izdelka je bila ona tista, ki naju je vedno spodbujala, verjela v naju in nama priskočila na pomoč na vsakem koraku. Seveda je bila tudi ona tista, ki naju je na najini poti usmerjala. Brez nje nama zagotovo ne bi uspelo pripraviti tako dopolnjene raziskovalne naloge, ki je tukaj predstavljena.

Posebna zahvala gre Zgodovinskemu arhivu na Ptuju, ki nama je pripravil vso potrebno gradivo, ki je bilo potrebno za nalogo.

Zahvale gredo tudi mag. Vojku Jurgecu, prof. angleščine, za prevod povzetka v angleški jezik.

Cel čas pa sva si stali tudi druga ob drugi in se med sabo tudi podpirali in motivirali.

Še posebej toplo bi se pa radi zahvalili najinima družinama za pomoč, podporo in spodbudo.

POVZETEK

V raziskovalni nalogi z naslovom *Mitnica na dravskem mostu* sva želeli raziskati in predstaviti staro mitnico, ki je stala na levem bregu reke Drave ter odgovoriti na vprašanja, kdaj je bila zgrajena, čemu je služila, kdaj so mitničarsko dejavnost na Ptuju ukinili in s tem tudi mitnico ter kdaj je bila porušena.

V teoretičnem delu sva predstavili namene in cilje naloge, hipoteze in metodologijo dela. Nato sva opisali strokovne termine, kot so mitnica, mitnina in mostnina ter mitničarsko dejavnost na Ptuju.

V empiričnem delu sva se najprej osredotočili na mitnice na dravskem mostu skozi čas, nato pa se je težišče raziskovanja preusmerilo na mitnico, katere gradbeni načrt iz leta 1890 je v originalu ohranjen. Zanimalo naju je, zakaj je sploh prišlo do rušenja stare mitnice in kako je izgledal gradbeni načrt za novo mitnico. Pri tem naju je še posebej zanimala vsaka podrobnost, saj se po slikah in fotografijah sodeč gradbeni načrt od same realizacije močno razlikuje. Na koncu sva predstavili še vzroke za ukinitve mitnice ter njeno rušenje.

KLJUČNE BESEDE: Ptuj, mitnica, mitnina, mostnina, davek.

ABSTRACT

This research paper, entitled *The Toll Booth on the Drava River Bridge*, aims to investigate and present the old toll booth that stood on the left bank of the Drava River and to answer the questions of when it was built, what it was used for, when the toll booth activity in Ptuj was abolished, and when the toll booth was demolished.

The theoretical part of the paper presents the aims and objectives, the hypotheses, and the work methodology. Then, the technical terms such as toll booth, toll and bridge fee, and the toll collecting activity in Ptuj are described.

In the empirical part, the authors focus on the toll booths on the Drava River bridge over time, and then the focus of the research shifts to the toll booth, of which the original construction plan from 1893 is still in its original form today. The authors are interested in why the demolition of the old toll booth took place in the first place and what the construction plan for the new one looked like. They are particularly interested in each detail, as judging by the images and photographs, the construction plan differs greatly from the actual construction. Finally, the reasons for the abolition of the toll booth and its demolition are presented.

KEYWORDS: Ptuj, toll booth, toll, bridge fee, tax.

KAZALO

1 UVOD	6
1.1 NAMEN IN CILJI NALOGE	6
1.2 STRUKTURA NALOGE	7
1.3 METODE DE LA	7
1.4 HIPOTEZE	8
2 TEORETIČNI DEL	9
2.1 MITNINA, MITNICA, MOSTNINA	9
2.1.1 Mitnice na Ptuju	9
3 EMPIRIČNI DEL	11
3.1 DRAVSKA MITNICA NA PTUJU SKOZI ČAS	11
3.1.1 Nova mitnica 1890	12
3.1.1.1 Arhitekturni načrt nove mitnice	13
3.1.1.2 Realizacija načrta	16
3.1.2 Pomen mitnice v 20. stoletju	18
3.1.3 Ukinitev dravske mitnice	19
3.1.4 Rušenje dravske mitnice	20
3.1.5 Današnji pogled na prostor stare dravske mitnice	23
4 REZULTATI IN RAZPRAVA	24
5 ZAKLJUČEK	26
6 VIRI IN LITERATURA	27
6.1 SPLETNI VIRI IN LITERATURA	27
7 PRILOGE	29
7. 1 GRADBENI NAČRT NOVE MITNICE IZ LETA 1890	29

KAZALO SLIK

SLIKA 1: MITNICA NA DRAVSKEM MOSTU LETA 1893	1
SLIKA 2: VISCHERJEVA UPODOBITEV PTUJA IN POGLED DRAVSKI MOST IN LESENO MITNICO LETA 1681	11
SLIKA 3: POGLED NA PTUJ – OBER PETTAU LETA 1687.	12
SLIKA 4: STARA MITNICA IZ LETA 1891, AVTORJA ALOJZA KASIMIRJA	12
SLIKA 5: GRADBENI NAČRT NOVE MITNICE NA DRAVSKEM MOSTU LETA 1890	13
SLIKA 6: MERE MITNICE	14
Slika 7: NAČRT NOVE MITNICE – POGLED OD SPREDAJ	15
Slika 8: Končna podoba nove mitnice	15

Slika 9: Stranski ris. V ozadju danes gostilna Ribič.....	15
Slika 10: Končna podoba mitnice – stranski ris	15
SLIKA 11: TLORIS SPODNJE DRAVSKE ULICE.	16
SLIKA 12: TLORIS ZGORNJE IN SPODNJE DRAVSKE ULICE.	16
SLIKA 13: ZAPISNIK OBČINSKEGA URADA V PETTAU.....	17
SLIKA 14: LESNI TRG, NA LEVI SE VIDI DEL NOVE MITNICE.....	18
SLIKA 15: RAZGLAS O PLAČEVANJU MOSTNINE ZA VSE PTUJČANE.	18
Slika 16: Prošnja za ohranitev službe mitničarke M. Vnuk.....	19
Slika 17: Odločitev o plačevanju najemnine.....	19
SLIKA 18: DOKUMENT O OPUSTITVI DRAVSKE MITNICE.	20
SLIKA 19: DOKUMENT O PRIPOROČILU ZA RUŠENJE DRAVSKE MITNICE LETA 1941.....	21
SLIKA 20: ZMINIRAN LESENI MOST S STRANI JUGOSLOVANSKE ARMADE LETA 1941.	22
Slika 21: Porušen most (levo) in dodatni most zraven	22
Slika 22: Nov leseni most iz leta 1950.....	22
SLIKA 23: POGLED IZ ZRAKA NA PROSTOR, KJER JE DO LETA 1941 STALA STARA MITNICA.	23

1 UVOD

Sva Pia in Ajda, učenki 8. razreda, in letos sva se prvič podali na pot raziskovanja. Po tehtnem premisleku z mentorico sva se odločili raziskati delček lokalne – ptujske – zgodovine in s tem prispevati en kamenček k zgodovinskemu mozaiku našega najstarejšega mesta.

Ker smo pri zgodovini v okviru srednjega veka spoznali besedo mitnica, ki bi jo lahko danes poimenovali »davčni urad«, je to v nama zbudilo zanimanje. Ko pa smo to snov povezali s Ptujem in sva izvedeli, da je imel tudi Ptuj mitnice, eno celo na mostu, sva se odločili kaj več o le-tej izvedeti, saj bi naj stala ravno na mestu, po katerem danes hodimo, če prečkamo peš-most.

Preden pa sva se lotili te dravske mitnice (tako sva jo poimenovali), je bilo potrebno raziskati in preučiti naslednje pojme: mitnica, mitnina in mostnina, kar pa je bil kar velik zalogaj, saj veliko o tem ni napisanega.

Nato pa sva najino raziskovanje usmerili v dravsko mitnico oz. na mitnico, ki je stala ob mostu na levem bregu Drave. To pa je bil še večji zalogaj, saj dokumentov ali poročil o le-tej, razen nekaj fotografij in slik, na spletu ali v knjigah ne obstaja ali so zelo skopi.

Kljub temu sva si zastavili nekaj vprašanj, na katera sva želeli med in ob koncu raziskovanja odgovoriti:

- Kakšna je bila zunanja podoba dravske mitnice in kdaj je bila zgrajena?
- Se je skozi zgodovino kaj spreminjala njena zunanja podoba?
- Čemu je služila?
- Kdaj je bila ukinjena in porušena, saj zgradbe danes več ni?

Z mentorico smo se na podlagi skopih podatkov na spletu in v strokovnih knjigah odločili, da brez pomoči Zgodovinskega arhiva Ptuj ne bo šlo, vendar je bilo negotovo tudi to, da je sploh kaj ohranjenega. Zato sva si začeli postavljati vprašanje, če je tema primerna, če je morda vse to že raziskano, ali bo dovolj gradiva, ki bo tudi nama kot osnovnošolkama dostopno.

Naloga raziskuje torej obdobje 2. polovice 19. stoletja, ko smo bili Slovenci pod Habsburško monarhijo, natančneje povedano gradnjo mitnice na dravskem mostu, njeno obratovanje, ukinitve in rušenje.

Na tem mestu bi se navezali na najino zgornjo izjavo, da je bilo raziskovanje izjemno težko in le-to razložili podrobneje. Čeprav še ta tema, kot sva že zapisali, ni bila raziskana in sva imeli možnost prvič le-to predstaviti, sva hitro ugotovili, da je morda ta tema še nedotaknjena zato, saj so viri, iz katerih bova črpali veliko podatkov, težko dostopni, nekateri pisani v rokopisu v stari nemščini, ki pa je midve ne razumeva. A mentorica naju je potolažila, da to ne bo tista glavna težava, ki bi nama preprečila izdelavo te naloge. S pomočjo mentorice je bilo lažje, saj naju je motivirala in tako sva zgrabili za delo.

In začela je nastajati zasnova, ki je prerasla v zanimivo raziskovalno nalogo.

1.1 Namen in cilji naloge

Najin namen naloge je predstaviti mitnico na dravskem mostu in natančno, kolikor se le da, prikazati njeno zunanjo in notranjo podobo, namen in delovanje le-te. Ob tem želiva raziskati tudi, zakaj je prišlo do njene ukinitve ter rušenja.

Glavni cilji raziskovalne naloge so bili:

- predstaviti mitničarstvo na Ptuju,
- predstaviti zgradbo dravske mitnice na mostu,
- predstaviti ukinitve omenjene mitnice in vzroke njene ukinitve,
- ugotoviti, zakaj je bila zgradba porušena in kdaj.

Bistveno oz. poglobitno vprašanje najine naloge je ***Zakaj se zunanja podoba mitnice na dravskem mostu razlikuje od gradbenega načrta?***

1.2 Struktura naloge

Naloga je sestavljena iz teoretičnega in empiričnega dela.

V prvem (teoretičnem) delu sva predstavili namen in cilje naloge ter njeno strukturo, metodologijo dela, s katero sva si pomagali pri izdelavi naloge, temo oz. področje, ki naju je zanimalo. Nato so predstavljeni pojmi *mitnica*, *mitnina* in *mostnina*. Prav tako je pregledno predstavljena mitnica kot dejavnost, še posebej na Ptuju.

V drugem (empiričnem) delu je najprej predstavljena zunanja podoba mitnic na dravskem mostu skozi čas. Nato pa se težišče raziskovanja preusmeri na »novo« oz. zadnjo mitnico iz leta 1897. Tukaj je podrobno predstavljen gradbeni načrt iz leta 1890, ki je bil potem v naslednjih letih realiziran, vendar ne v takšni zasnovi, kot je prikazan v načrtu. To pa je že glavni cilj najine naloge, saj želiva raziskati in predstaviti glavne vzroke za to razliko.

Kot zadnje pa je predstavljena ukinitve mitnice in njeno rušenje, ki je morda povezano z ukinitvijo.

Na koncu sva najine ugotovitve povzeli in na začetku zastavljeni hipotezi ovrgli ali potrdili.

1.3 Metode dela

Pri izdelavi raziskovalne naloge sva uporabili različne metode dela:

- Najprej sva se posvetovali z mentorico, izbrali sva temo, se organizirali in naredili okvirni načrt.
- Na podlagi teme raziskovalne naloge sva določili naslov naloge.
- Za teoretični del je bilo potrebno poiskati in prebirati literaturo o mitnicah, mostninah, predvsem v povezavi s Ptujem. Tukaj sva posegali tako po knjižnih virih kot tudi po spletnih ter virih, hranjenih v arhivu.
- Največ pozornosti in časa sva namenili raziskovanju mitnice na dravskem mostu na Ptuju.
- Ker so bili določeni dokumenti zapisani v stari nemščini, ki je sploh nisva znali brati, nama je pri tem pomagala mentorica in računalniški program Transkribus.¹
- Obiskali sva Zgodovinski arhiv na Ptuju, preko elektronske pošte sva z mentorico kontaktirali Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož.
- Metodo analize sva uporabili pri pregledu starih rokopisnih zapisov v kroniki mesta Ptuja.
- Z induktivno metodo sva poskušali na podlagi posamičnih in posebnih dejstev priti od opažanj konkretnih primerov in dejavnikov do sklepa o splošni sodbi in splošnih sklepe. Iz česar sledi, da

¹ <https://readcoop.eu/de/transkribus/altdeutsche-schrift-uebersetzen/>

sva poskušali na podlagi posameznih dejstev ugotoviti, kako je bil gradbeni načrt iz leta 1890 realiziran, zakaj je prišlo do sprememb pri realizaciji le-tega in seveda raziskati vzroke za ukinitvev in njeno odstranitev.

- Z metodo sinteze sva pojasnjevali rezultate analize dela.
- Zastavljene hipoteze sva potrdili ali ovrgli s pomočjo metode sklepanja (na podlagi pridobljenega znanja in dokazov).

1.4 Hipoteze

Raziskovalna naloga temelji na dveh raziskovalnih hipotezah:

H1 Gradbeni načrt mitnice in njegova realizacija se ne ujemata.

H2 Mitnica na mostu je bila porušena, ker je bila odpravljena mostnina.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Mitnina, mitnica, mostnina

V SSKJ so pojmi mitnica, mitnina in mostnina opisani takole:

- **mitnína**: nekdanja pristojbina za trgovsko blago, ki se pobira pri mitnicah: plačati, pobirati mitnino ob vходу v mesto.²
- **mítnica**: nekdanja manjša stavba ali prostor za pobiranje mitnine: ustaviti se pri mitnici.³
- **mostnína**: pristojbina za uporabo mostu.⁴

Gestrin v članku *Mitninske knjige 16. in 17. stoletja na Slovenskem* piše, da je mitnina prometna pristojbina, ki se pobira od blaga na prehodu čez mitnico ali mitninsko postajo, ob prihodu v mesto ali odhodu iz njega ali ob prodaji na sejmu (Gestrin, 1972, str. 14).

Mitnina je posredni davek na porabo in od producenta do porabnika obdavčeno blago močno podraži, navaja Hepe v prispevku *Zgodovina carine od antike do konca druge svetovne vojne*. Nastala je v srednjem veku, kasneje pa so jo nadomestile trošarine. Pri mitninah oziroma sorodnih dajatvah je v srednjem veku davčno osnovo najprej predstavljala transportirana količina blaga, kasneje pa tudi tržna mitnina od vrednosti prodaje. Pred pojavom sodobnega pobiranja davkov so države pobiranje takšnih davkov izvajale točkovno, to je na pomembnih strateških mestih, mostovih, prehodih in naselbinah, ob prehodu blaga prek mitnice (Hepe, 2011, str. 10).

V 14. in 15. stoletju, ko so se krepili Habsburžani, so se na Slovenskem začele pojavljati mitninske tarife po vrstah blaga. Pobiranje mitnine je upadlo v času Marije Terezije, saj si je dohodke iz mitnin vladarica trudila nadomestiti z močno carinsko zaščito. Leta 1835 so v stari Avstriji velik del operativnega mitništva nadomestili z dohodarstveno oziroma pristojbinsko stražo, ki je kasneje postala del finančne straže. Ena od podoblik mitnine, ki je preživela do današnjih dni, je vezana na uporabo transportne poti in se imenuje cestnina (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Mitnina>).

2.1.1 Mitnice na Ptuju

Baš je napisal zanimiv članek *Splavarstvo na Slovenskem*, v katerem piše, da je imel Ptuj skozi zgodovino več mitnic, kjer so pobirali davke na trgovsko blago. Da mora vplivati kot kmetijski velepridobitnik na trgovsko življenje Ptuja in tako sodelovati v naraščajoči središčni pomembnosti mesta za svojo okolico, je ptujskograjska gospoščina že v srednjem veku pridobila mitnino v mestu Ptuj ter jo pobirala pri dravskem mostu. 1802 pa je okrožni urad v Mariboru odločil, da se mora ptujski mitnica in z njo pobiranje mitnine prestaviti od mosta k Ogrskim vratom na Radgonsko cesto. Ker je ptujski grad prispeval les za popravilo mostov samo na Radgonski cesti, kjer so mostove popravljali ptujskograjski podložniki, ne pa tudi na drugih cestah, je mariborsko okrožje prepovedalo mitnino na vseh drugih dohodih v mesto in s tem osvobodilo Ptuj od bistvenih vplivov, ki jih je do tedaj mogel ptujski grad izvajati na osrednji prometni položaj Ptuja, ko je z mitnino nadzoroval dovoze po Radgonski, današnji Ljutomerski cesti, ne pa tudi po drugih (Baš, 1953, str. 172).

² <https://www.fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=mitnina>

³ <https://www.fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=mitnica>

⁴ <https://www.fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/3562657/mostnina?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=mostnina>

Najbolj dobičkonosno je bilo pobiranje mitnine od splavarjev, ki je imelo pomembno vlogo pri transportu trgovskega blaga na veliki razdalji. Dravski splavarji so pluli od 1. polovice 19. st. do Beograda, Pančeva, Bele Palanke, v drugi polovici 19. st. tudi v kraje ob Tisi, Tamišu in Begeju. Konjunktura trgovine z lesom v 19. st. in izboljšanje plovnosti Drave 1818–19 sta povečala splavarjenje po Dravi. Leta 1847 je plulo po Dravi 1100–1200 splavov. Poleg lesa so prevažali tudi steklene, železarske in svinčene izdelke, pozneje tudi sadje. Dravsko splavarstvo je zaradi cenenege prevoza živelo dalje kljub zgrajenim železniškim progam; v tridesetih letih 20. st. je doseglo največji obseg. Okrog 1934 je plulo mimo Maribora in Ptuja letno do 2000 splavov, po tem letu je promet upadel. Leta 1938 je plulo po Dravi 1245 splavov s 73954 m³ lesa. 1939 leta je odplulo iz Maribora le še 757 splavov. Glavni pristani za splave na Dravi so bili: Dravograd, Brezno, Ožbolt, Vuzenica, Maribor, Ptuj, Ormož.

Splavarski mojstri so bili na Dravi v začetku 19. st. v Lovrencu na Pohorju, Mariboru in na Ptuj, pozneje le v Mariboru in na Ptuj. Gospodarji splavov so bili premožnejši kmetje (pri trgovini z lesom zlasti lesni trgovci, lastniki žag), mestni trgovci in poklicni splavarji. Gospodarji splavov so najemali splavarje med Mitnino so pobirali od plovil na Ptuj konec 10. st., tarife vodne mitnine za Ptuj so znane iz leta 1498. Mitnino so pobirali v denarju ali deležu lesa. Dravski splavarji so na Ptuj plačevali vodno mitnino še v 19. st. Zemljiški gospodje so pobirali desetino od splavov, deloma pa so njihovi podložniki splavarili za potrebe gospostva.

Najpomembnejši pristanišči dravskih splavov na slovenskem ozemlju sta bili tudi v 19. stoletju Maribor in Ptuj. Na Ptuj je bila v pristaniškem redu 1858 predpisana za pristajanje in iztovarjanje splava pristojbina 40 krajcarjev, za splav pa, ki je samo pristal, pristojbina 20 krajcarjev. Listno izročilo se je ohranilo za prva štiri desetletja 20. stoletja v skromnem obsegu, tako da za to obdobje ni podoba tolikanj poučna kakor za tedanje izdelavo in vožnjo savinjskih splavov. Nemška zasedba 1941 je napravila konec prav tako dravskemu splavarstvu. Samo do konca 1941 so s splavi še izvažali les na jugovzhod. O letih po drugi svetovni vojski ni v tem pogledu nikakršnih podatkov (Baš, 2003, str. 6–31).

3 EMPIRIČNI DEL

Glede na to, da predstavlja prikaz gradbenega načrta mitnice na dravskem mostu in njena realizacija ter ukinitvev in rušenje glavni del naloge, sva bili na začetku svojega raziskovanja prepričani, da bo to izjemno težka naloga, saj gre za zgolj eno zgradbo, ki pa je svoj namen, če pogledamo zgodovinske vire, izgubila že na začetku 20. stoletja.

Zato je bilo potrebno stopiti v kontakt z Zgodovinskim arhivom Ptuj, saj sva upali, da so morda kakšni dokumenti, ki bi nama koristili in obenem odgovorili na glavna na začetku naloge zastavljena vprašanja, shranjeni.

In imeli sva veliko srečo, saj sva dobili veliko dokumentov, in sicer poleg fotografij in slik, v nemščini napisano rokopisno gradivo o mitninah, slovenske tipkopise o ukinitvi mitnice iz leta 1928, nemške tipkopise o vzrokih za rušenje mitnice iz leta 1941 ter najpomembnejši dokument – originalni gradbeni načrt za gradnjo mitnice iz leta 1890.

Tako sva se z gradivom, ki sva ga imeli na voljo, lotili raziskovanja in analiziranja le-tega.

3.1 Dravska mitnica na Ptuj skozi čas

Slika 2: Vischerjeva upodobitev Ptuja in pogled dravski most in leseno mitnico leta 1681.

<https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/srednjeveski-most/>

Zgornja slika (Slika 2), ki je hkrati najstarejša ohranjena slika mesta Ptuja, prikazuje dve leseni mitnici na mostu, ki stojita ena na sredini mosta in potem še ena na mestu, kjer so stale vse kasnejše mitnice, saj je bila ta v sredini odstanjena, kot kaže spodnja slika (Slika 3) šest let kasneje.

Slika 3: Pogled na Ptuj – Ober Pettau leta 1687.

<https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/srednjeveski-most/>

3.1.1 Nova mitnica 1890

Kasnejših slik ali fotografij iz 18. stoletja, ki bi prikazovale morda kakšno spremembo pri zunanji podobi omenjene mitnice, ni. Imamo pa ohranjeno fotografijo Alojza Kasimirja iz konca 19. stoletja (Slika 4), na kateri je že zidana mitnica z obokanim dovozom oz. mitničarskimi vrati. Kdaj je bila omenjena mitnica zgrajena, ni moč ugotoviti. Morda se kje v kakšnem arhivu nahaja dokument, ki o tem priča, a do zdaj ga nisva našli. Zanimivo pa je, da je omenjeno mitnico omenila tudi v romanu *Strojarska hiša* pisateljica Anna Wittula. Čas dogajanja romana je postavljen v prvo polovico 19. stoletja in iz tega lahko sklepamo, da je bila ta mitnica tudi v tem času že zgrajena: »Skozi mitničarka vrata, ki jih je krasila visoka mansardna streha, so se neprestano valile cele trume« (Wittula, 2011, str. 9).

Slika 4: Stara mitnica iz leta 1891, avtorja Alojza Kasimirja.
(po izvirnem pozitivu v Pokrajinskem muzeju Ptuj, F 2146)⁵

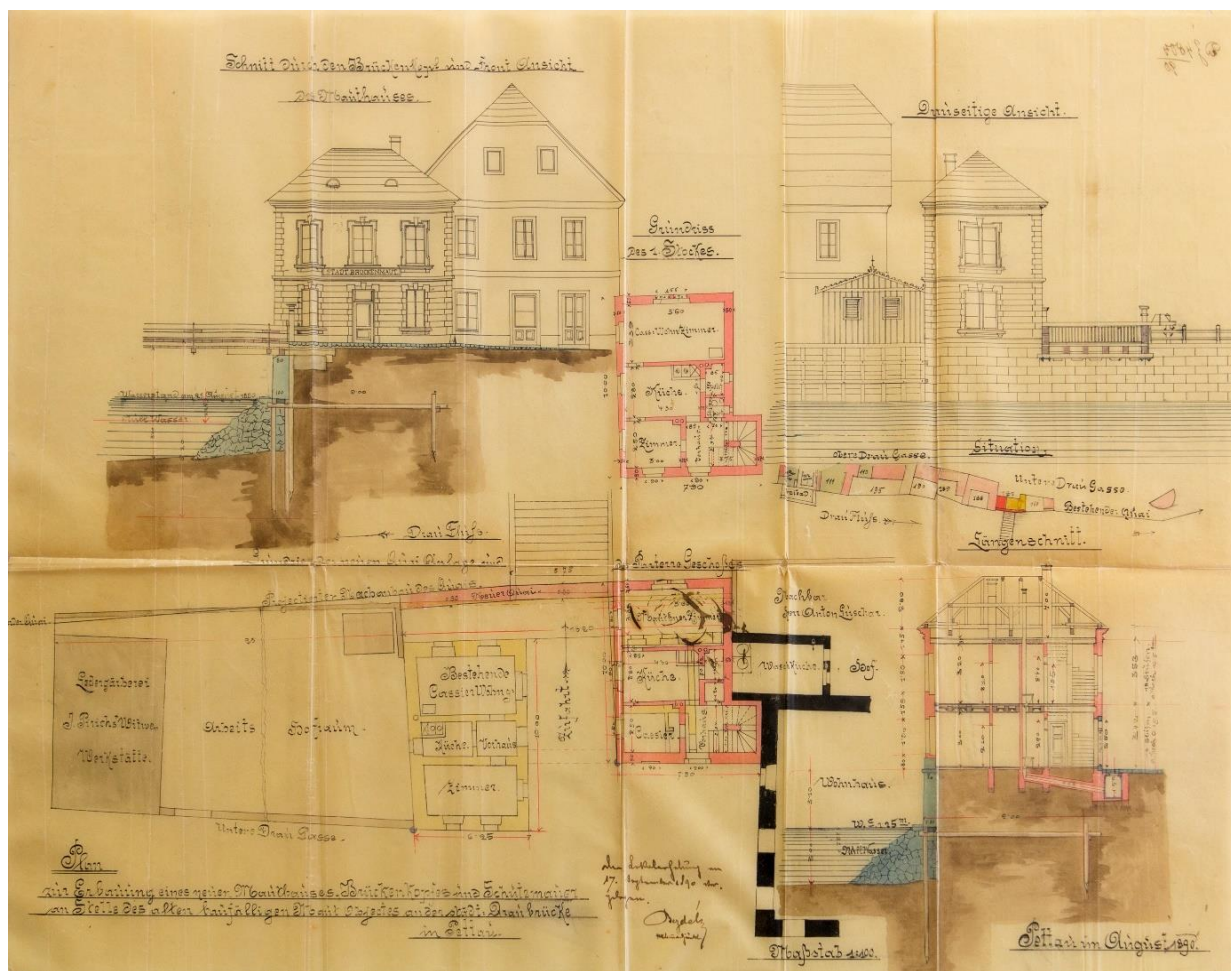
⁵ Fotografija je prosto dostopna tudi na <https://homocumolat.com/2023/08/22/foto-dokument-ptuj-nekoc-1740-1984/#jp-carousel-50067>.

Iz dokumenta *Zapisnik o razširitvi cestninske postaje pri občinskem lesenem mostu čez Dravo* (glej poglavje *Realizacija načrta*) je razvidno, da se je začelo leta 1891 urejati nabrežje ob reki Dravi in tudi sam most. Predvsem je bilo ugotovljeno, da je postala stara mitnica na mostu preozka oz. neprimerna za takratna vozila: »Z ureditvijo nabrežja in večjo pretočnostjo prometa v mesto je bila povezana tudi rušitev stare mitnice ob mestnem mostu in gradnja nove, z večjim preходом za takratna vozila.«

Iz tega lahko tudi sklepava, da je bil gradbeni načrt, ki ga predstavlja v naslednjem poglavju, posledica težav z vedno večjim prometom, ki so se začele pojavljati pri stari mitnici.

3.1.1.1 Arhitekturni načrt nove mitnice

Kot sva že v uvodu empiričnega dela povedali, je bilo za najino raziskovanje in samo uresničitev ciljev te raziskovalne naloge najpomembnejše, ko sva prejeli od Zgodovinskega arhiva Ptuj dokument oz. originalni gradbeni (arhitekturni) načrt iz leta 1890 za novo mitnico (Slika 5).

Slika 5: Gradbeni načrt nove mitnice na dravskem mostu leta 1890
(Vir: SI_ZAP-0005 MOP, šk. 48, spis št. 521-5-1893)

Kot lahko iz načrta razberemo, gre za originalni ohranjen načrt z naslovom *Načrt za gradnjo nove mitnice, mostne glave in stene na območju starega dotrajanega mitniškega objekta na mestnem dravskem mostu na Ptuj*. Dokument je napisan v nemškem jeziku in vsebuje tako pogled na novo mitnico s sprednje strani, stranski ris, tloris pritličja in zgodnjega nadstropja, odsek skozi mostišče in pogled na cestninsko postajo s

sprednje strani. Načrt je bil osnovan avgusta leta 1890, kar je tudi zapisano spodaj desno. Ni pa iz dokumenta razvidno, kdo je ta načrt naredil oz. kdo je bil arhitekt.

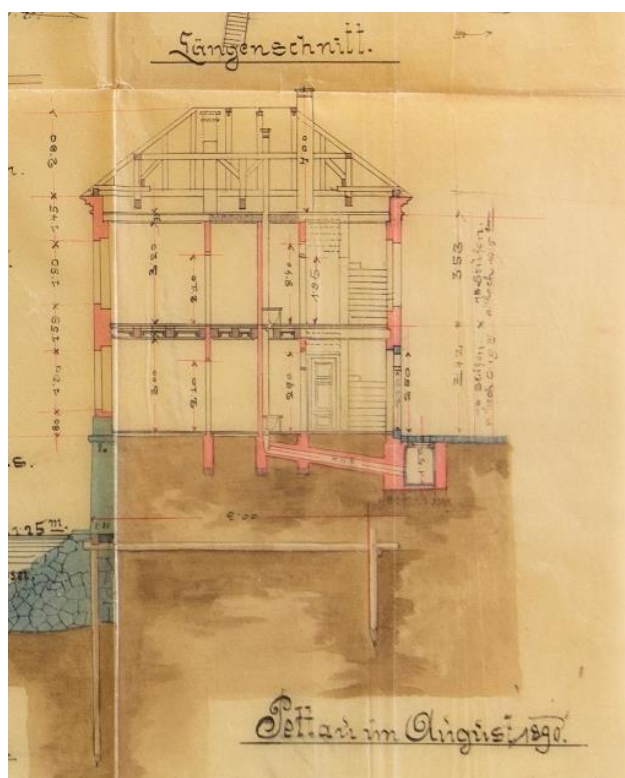
Razbiranje podatkov iz načrta je bil velik izziv. Stara nemščina in rokopis sta nama povzročila nekaj težav, katere nama je pomagala odpraviti mentorica ter različni programi za prevajanje, predvsem program Transkribus, nekaj pa sva zmoгли kot učenki nemščine sami, saj se je kljub rokopisu določene besede dalo lepo prebrati.

Merilo načrta je 1 : 100.

Lepo so prikazane mere za posamezne prostore, natančno se vidi tudi prerez 1. nadstropja, kjer je bil predviden predprostor, soba, kuhinja in dnevna soba.

Zraven so tudi mere v centimetrih o velikosti prostorov. Zgradba je imela dolžino 7,90 metra na zunanji strani (z dravske strani) ter 5,60 metra z notranje strani (Lesni trg). V dolžino pa bi merila 10 metrov.

Natančno so prikazane mere višine posameznih nadstropij in celotne stavbe: in sicer bi bila stavba od temeljev do konca strehe visoka 9,75 m, od tega spodnja etaža 3,42 m, zgornja 3,53 m, podstrešje pa 2,80 m (Slika 6).

Slika 6: Mere mitnice.

V pritličju bi bil predprostor, prostor za plačilo mitnine/mostnine, potem bi bila kuhinja in soba od mitničarja. V pritličju lahko najdemo tudi neke vrste pralnico in stopnice, ki vodijo v prvo nadstropje. Zgoraj se nahaja najprej predprostor, manjša soba, dnevna soba in pa še ena kuhinja.

Kot se da razbrati iz arhitekturnega načrta, je bila prvotno predvidena enkrat ožja stavba, kot je bila potem realizirana, kar lahko vidimo na sliki na strani 15 (Slika 7).

Slika 7: Načrt nove mitnice – pogled od spredaj.⁶

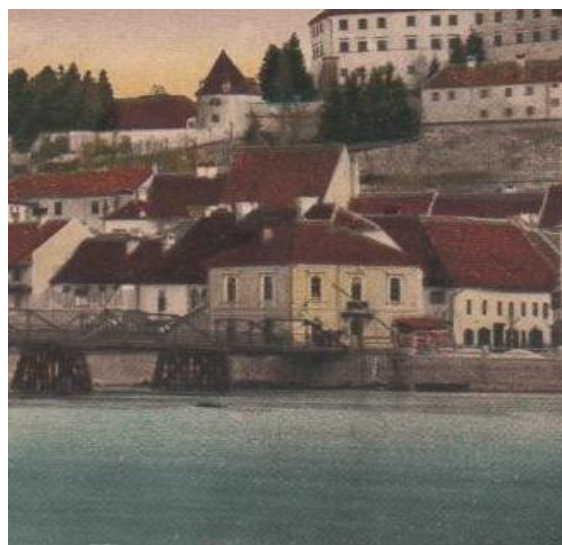

Slika 8: Končna podoba nove mitnice.⁷

Iz načrta (Slika 9) se vidi, da pa je stranski ris enako širok, kot je v načrtu; torej že načrtovana tri okna zgoraj in dvojne okna spodaj ter vrata oz. vhod v samo mitnico. Razberemo lahko tudi, da je bila reka Drava leta 1890 na tem delu globoka tri metre.

Slika 9: Stranski ris. V ozadju danes gostilna Ribič.⁸

Slika 10: Končna podoba mitnice – stranski ris.⁹

Drugi podatki, ki jih vsebuje načrt:

- prikaz tlorisa Spodnje Dravske ulice (Slika 11), nove mitnice in zgradb na drugi strani (npr. trgovino in delavnico vdove Pirih);

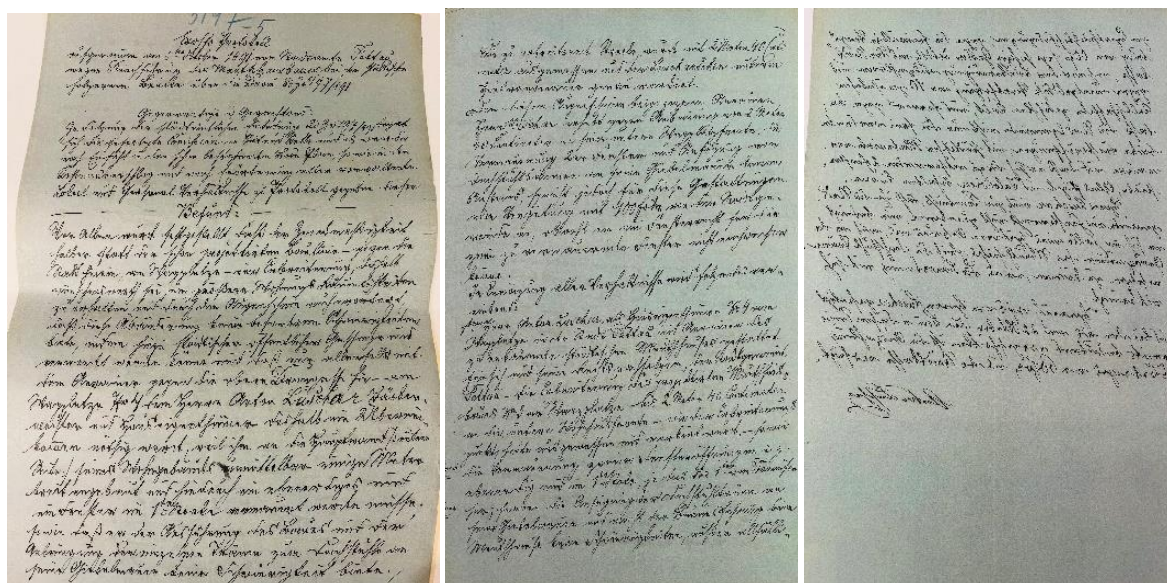
⁶ SI_ZAP-0005 MOP, šk. 48, spis št. 521-5-1893

⁷ <https://homocumolat.com/2023/08/22/foto-dokument-ptuj-nekoc-1740-1984/>

⁸ SI_ZAP-0005 MOP, šk. 48, spis št. 521-5-1893

⁹ <https://homocumolat.com/2023/08/22/foto-dokument-ptuj-nekoc-1740-1984/>

stranica) njegove stanovanjske hiše meji neposredno na glavni zid, zato bi bilo treba zgraditi v širini nekaj metrov neposredno na glavni zid pritličje in sobo za monterja v prvem nadstropju. Razdalja, ki jo je treba razširiti, je bila izmerjena na 2 metra 40 centimetrov.«

Slika 13: Zapisnik občinskega urada v Pettau.
(Vir: SI_ZAP 0005/004/00016 MO Ptuj).

Dokumentov, ki bi pričali o sami gradnji omenjene mitnice, nimava, sva pa naleteli na dva pomembna podatka v takratnem lokalnem časopisu »Pettauer Zeitung«, s katerima lahko potrdiva, da je bila mitnica zgrajena do leta 1898. Omenjeni časopis poroča 21. junija 1896 pod rubriko Pettauer Wochenbericht (Ptujski tedenski pregled) o delih na t. i. »Draquai« oz. dravskem nabrežju: »Načrt za celoten projekt je zasnoval inženir Službe državne banke. Gradnja poteka pod nadzorom gospoda Franza Fröhliche in pod njegovim tehničnim nadzorom. Gradnja lepo napreduje.«¹⁰ Iz tega sklepava, da se takrat v sklopu del ni gradil in urejal samo most, ampak celotno nabrežje, cesta, pot ob reki Dravi ter mitnica. Šlo je za obsežen in drag projekt. To potrdi tudi podatek v »Pettauer Zeitung« iz 2. april 1898, ki je poročal, kako je Ptuj zdaj lep, ko ima urejeno nabrežje, zasajeno drevje, promenado za pešce in novogradnjo, za katero mislija, da bi lahko šlo za novo mitnico.¹¹ Tako da lahko sklepava, da je bila mitnica zgrajena v letih 1897/98, kar potrjuje tudi dejstvo iz dokumenta (Slika 13), ki potrdi zgornje navedbe, da je do gradnje nove mitnice prišlo verjetno tudi zaradi vedno večjih investicij v ureditev nabrežja in okolice ob reki Dravi, o čemer pa piše tudi Nataša Kolar v svojem prispevku *Ptuj, urejanje in varovanje mesta od 1800 do 1914*: »Med leti 1897 in 1907 so preuredili in utrdili obrežje Drave z opornim zidom. S to investicijo je bila povezana tudi prenova mestnega parka ob Dravi, o čemer smo v tem prispevku že pisali. Ob tej priliki so v parku posekali nevarne topole in jih nadomestili s kostanji; pri sečnji topolov so naleteli na veliko neodobravanje meščanov, kar potrjujejo ohranjene številne pritožbe« (Kolar, 2019, str. 74).

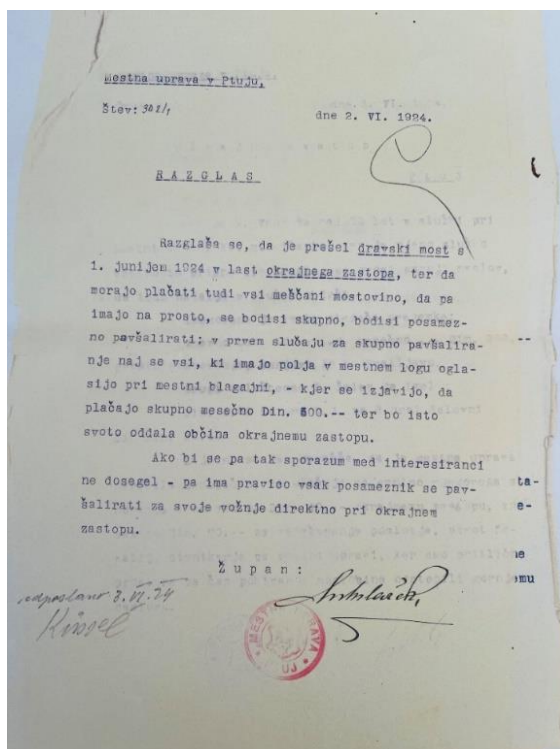
¹⁰ <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-HLUOHUVI/43755927-a605-4d2e-8ada-0751008cc556/PDF>
¹¹ <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-PSP7WEB9/fec095c-7836-41e5-be2e-04ee76ef80f7/PDF>

Slika 14: Lesni trg, na levi se vidi del nove mitnice.¹²

3.1.2 Pomen mitnice v 20. stoletju

Iz spodnjega dokumenta (Slika 15) razbirmo, da je bilo 2. 6. 1924 s strani Mestne uprave razglašeno, da je prešel dravski most s 1. junijem 1924 v last okrajnega zastopa ter da morajo plačati tudi vsi meščani mostnino. Izjeme so tisti, ki imajo polja v mestnem logu. Ti se morajo oglašiti pri mestni blagajni, da bodo mostnino plačevali mesečno, in sicer 500 dinarjev. Podpisan je takratni župan Tomaž Lozinšek.

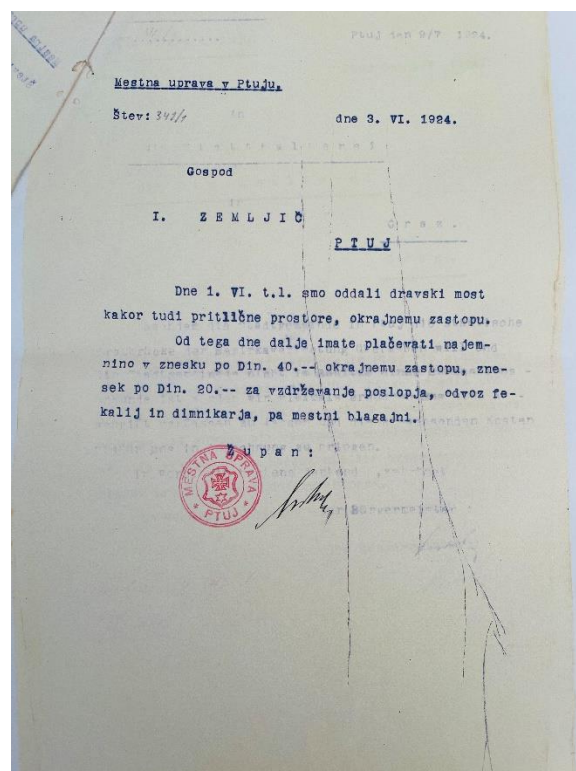
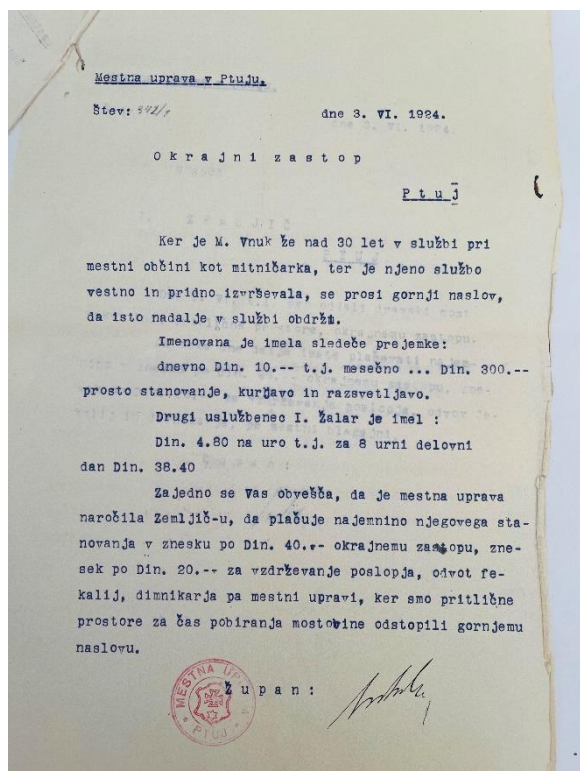
Slika 15: Razglas o plačevanju mostnine za vse Ptujčane.¹³

¹² <https://homocumulat.com/2023/08/22/foto-dokument-ptuj-nekoc-1740-1984/>

¹³ SI_ZAP 0005 MOP, šk. 267.1928-1237.

Zanimiva sta tudi spodnja dokumenta (Slika 16 in 17), kjer izvemo, da je zadnjih 30 let službo mitničarke opravljala gospa M. Vnuk in da bi to rada počela še naprej.

Prav tako izvemo, da je bil v mitnici poleg gospe Vnuk zaposlen tudi gospod Žalar ter da je tam živel kot najemnik stanovanja gospod Zemljič. Le-ta pa ima po odločitvi Mestne uprave od 3. 6. 1924 (Slika 17) plačevati za pritlične prostore najemnino v višini 40 dinarjev okrajnemu zastopu.

Slika 16: Prošnja za ohranitev službe mitničarke M. Vnuk.¹⁴ Slika 17: Odločitev o plačevanju najemnine.¹⁵

3.1.3 Ukinitev dravskem mitnice

Dravska mitnica je bila ukinjena 1. novembra 1928, kar je razvidno iz dokumenta (Slika 18): »Cenj. naslovu sporočamo, da je sosvet okrajnega zastopa na svoji seji 19. 9. 1928 sklenil, da se opusti dravska mitnica na Ptuj z dnem 31. 10. 1928 ter se od 1. novembra dalje mostnina več ne bo pobirala, čeprav niso kriti vsi izdatki za izvrševano popravilo ter znaša primanjkljaj nad 250.000 din.« V zaključnem delu tega dopisa je lepo vidno, da je bila ukinitev mitnice želja meščanov Ptuja. Vzrok za prenehanje pobiranja mostnine je naveden v drugem odstavku: »Da pa se izognemo nadaljnjemu pobiranju mostnine, ki desni breg očitno preobremenjuje ter je kvar poslovnemu prometu mesta Ptuja, se je mostnina pravočasno ukinila, da se ta bremena še naprej ne prenašajo.«

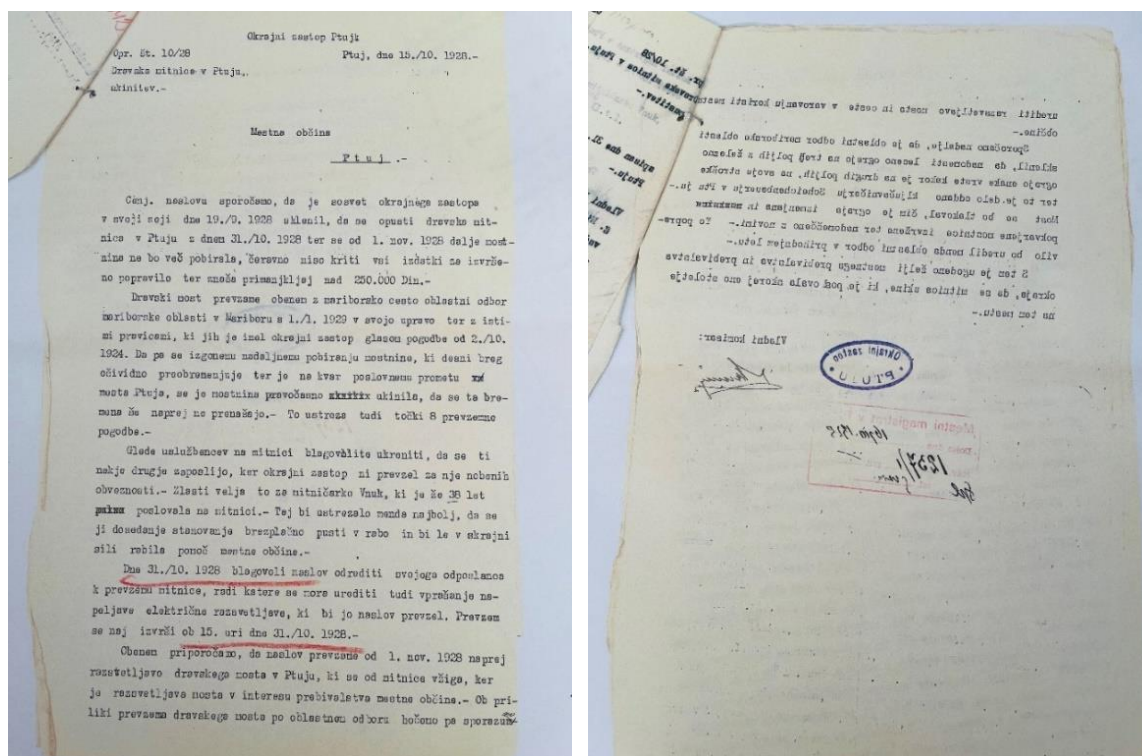
Glede mitničarke Marije Vnuk, ki je bila mitničarka kar 38 let, se ugotavlja, da lahko v stanovanju, ki ga je imela v prostorih mitnice, ostane.

¹⁴ SI_ZAP 0005 MOP, šk. 267.1928-1237.

¹⁵ SI_ZAP 0005 MOP, šk. 267.1928-1237.

Prav tako je iz zapisa tudi razvidno, da se prenaša upravljanje tako mosta kot mariborske ceste na mesto Maribor, ki bo most in mitnico prevzel 31. 10. 1928 ob 15. uri popoldan, s 1. novembrom pa bo prevzel tudi električno razsvetljavo na mostu, saj je to bistvenega pomena za meščane Ptuja.

Mariborska oblast je sklenila tudi: »da nadomesti leseno ograjo na treh poljih z železno ograjo enake vrste, kakor je na drugih poljih, na svoje stroške ter to je delo oddano ključavničarju Scheichenbauerju v Ptuj. Most se bo tlakoval, čim je ograja izmenjana in pokvarjene mostnice izvržene ter nadomeščene z novimi. To popravilo bo uredil menda oblastni odbor v prihodnjem letu.«

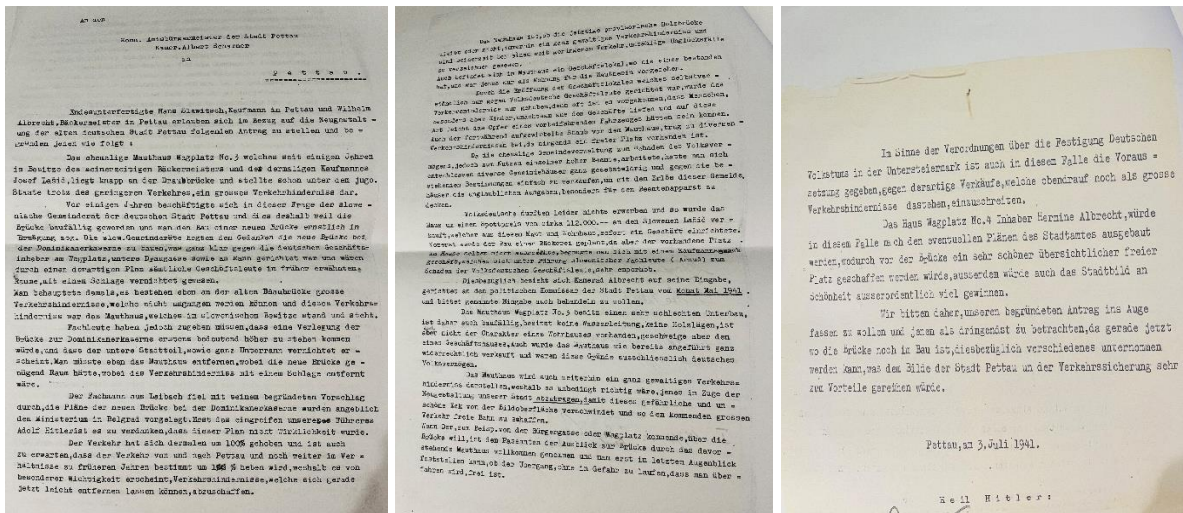
Slika 18: Dokument o opustitvi dravske mitnice.¹⁶

3.1.4 Rušenje dravske mitnice

Za najino raziskovanje je bil izjemnega pomena dokument (Slika 19), naslovljen na župana Alberta Scharnerja, iz katerega ne izvemo zgolj vzrokov za rušenje dravske mitnice, ampak tudi odnos nemškega okupatorja do mitnice, mostu in odgovornih na Ptuj. Nemška vojska je prišla na Ptuj na začetku aprila 1941.

Dokument je bil kot tipkopis s strani nemškega okupatorja poslan ptujskemu županu 3. julija 1941 in vsebuje veliko za naju pomembnih podatkov.

¹⁶ SI_ZAP 0005 MOP, šk. 267.1928-1237.

Slika 19: Dokument o priporočilu za rušenje dravske mitnice leta 1941.¹⁷

V uvodu izvem, da pripada mitnica trgovcu in peku Jožefu Lašiču in je že pred okupacijo (v stari Jugoslaviji) kljub redkemu prometu predstavljala veliko oviro za vse. In že pred leti se je mestni svet nemškega mesta Ptuj ukvarjal z mostom, ki je dotrajan in da bi bilo potrebno zgraditi nov most nekoliko višje, in sicer pri Dominikanskem samostanu, kar pa je bilo v nasprotju z nemškimi trgovci na Lesnem trgu oz. »am Wagplatz«, saj bi nova lokacija mosta uničila vse te trgovce. Vzrok zato je bila mitnica, ki je predstavljala veliko prometno oviro. Ta mitnica pa je bila v lasti Slovencev. Strokovnjaki so kljub temu morali priznati, da bi nova lokacija mosta pri Dominikanskem samostanu pomenila, da bi bilo potrebno most dvigniti, območje starega mostu pa bi »zaspalo«. Zato bi bila najboljša rešitev rušitev stare mitnice, saj bi bila s tem odpravljena glavna prometna ovira. In ko so strokovnjaki iz Ljubljane predlog o gradnji novega mostu poslali na ministrstvo v Beograd, se je vmešal »naš voditelj Adolf Hitler, kateremu se moramo zahvaliti, da ni prišlo do njegove realizacije.«

Zato predlagajo rušenje mitnice, saj se je promet na Ptuj in preko mosta tako povečal, da je rušenje neizogibno in edino pravilno. S tem, da je potrebno upoštevati dejstvo, da se bo promet še povečal za 100 %. Mitnica, ne glede na to ali bo obstoječi leseni most ostal ali ne, predstavlja veliko prometno oviro in je že povzročila veliko nesreč. Prav tako se zdaj v mitnici nahaja trgovina, ki tam nikoli ni bila, ampak je bilo na istem mestu zgolj stanovanje od mitničarke.

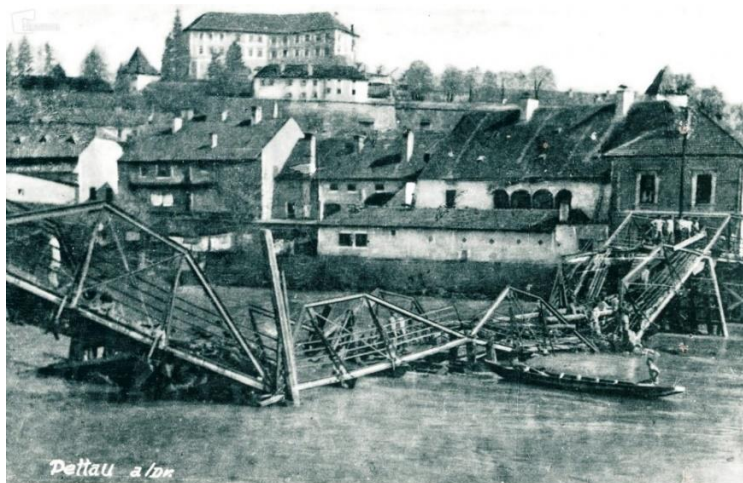
In ravno ta trgovina povzroča veliko nesreč, ki jih ta dopis podkrepi s tem, ko navede, da se je z odprtjem tega lokala, ki je bilo naperjen proti nemškim obrtnikom, povečalo število nesreč z otroki. Prav tako kritizirajo brezglavo prodajo določenih nepremičnin slovenskim obrtnikom v korist določenih javnih uslužbencev. Nemški obrtniki in trgovci ne morejo ničesar kupiti in tako se je ta mitnica prodala za borih 112.000 Slovincu Lašiču, ki je takoj iz te mitnice in stanovanjske hiše naredil trgovino. In tukaj nasprotujejo skupaj z gospo Arnuš, ki trdi, da obstoječa mitnica nima primernih temeljev, niti vodovoda, zgradba je v zelo slabem stanju, dotrajana in zato neprimerna tako za stanovanje kot tudi za trgovino. Prav tako je bila ta zgradba nezakonito prodana oz. ponujena samo slovenskim kupcem.

Tudi v prihodnje bo mitnica predstavljala veliko oviro in bi jo bilo potrebno pri načrtovanju mesta porušiti, da bo ta nevarna stavba oz. nelepi kot iz tega območja izginil in bo omogočil lep in velik prostor za nemoten promet. Kajti sedaj ljudje sploh nimajo pravega pogleda na most in tudi ne na to, ali je na mostu veliko prometa in če se da most varno prečkati.

¹⁷ SI_ZAP/0458 OKUPACIJSKA MOP, AŠ 1, ovoj 5, spis št. 197/1.

V zadnjem odstavku izvemo tudi, da se je v tem času gradil nov most: »*Prosimo, da se naša priporočila nujno upoštevajo ravno sedaj, ko se gradi nov most in se lahko vse uredi, da bosta slika mesta in varnost na prvem mestu.*«

Jugoslovanska vojska je 8. 4. 1941 stari leseni cestni most čez Dravo porušila (Slika 20).

Slika 20: Zminiran leseni most s strani jugoslovanske armade leta 1941.¹⁸

O katerem mostu je govora v tem zadnjem odstavku omenjenega dokumenta, lahko zgolj sklepamo na podlagi spodnje slike (Slika 21), ki prikazuje poleg porušenega lesenega mosta nov most. Glede nato, da še mitnica vedno stoji, lahko pa zagotovo rečemo, da ne gre za ta most na desni strani, ampak da gre za verjetno manjši, pomožni most, ki je zgrajen zgolj za pešce, večji most tudi za vozila pa je bil v gradnji, kar lahko vidimo na desni sliki (Slika 22), ki pa že prikazuje nov most iz leta 1950, prav tako se vidi, da mitnice več ni.

Slika 21: Porušen most (levo) in dodatni most zraven.¹⁹

Slika 22: Nov leseni most iz leta 1950.²⁰

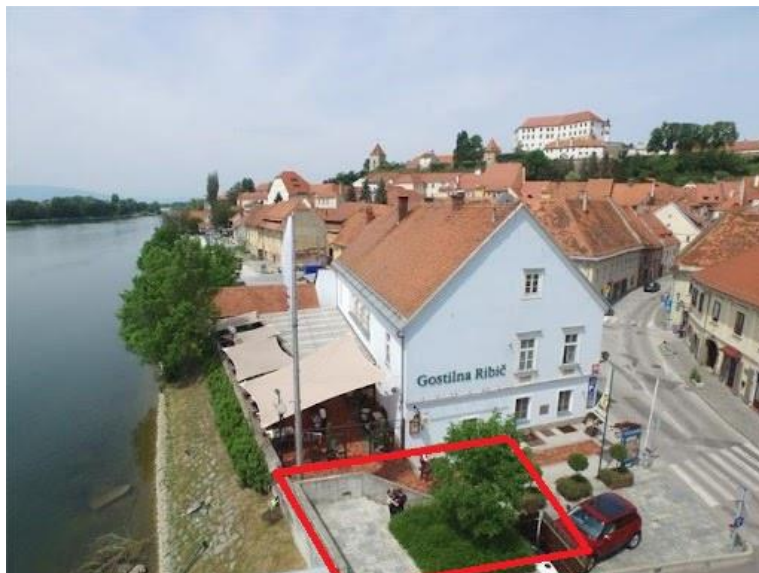
¹⁸ <https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/leseni-cestni-mostovi-1717-1945/>

¹⁹ <https://www.alamy.com/stock-photo/ptuj-pttau.html?sortBy=relevant>

²⁰ <https://homocumolat.com/2023/08/22/foto-dokument-ptuj-nekoc-1740-1984/#jp-carousel-50170>

3.1.5 Današnji pogled na prostor stare dravske mitnice

Danes so na prostoru stare mitnice stopnice na most ter dovoz do gostilne Ribič. Z rdečo barvo je označen približen prostor (Slika 23), kjer je stala mitnica, dokler je med drugo svetovno vojno niso porušili.

Slika 23: Pogled iz zraka na prostor, kjer je do leta 1941 stala stara mitnica.²¹

²¹ <http://www.e-gurman.si/predstavitev/gostilna-ribic-ptuj>

4 REZULTATI IN RAZPRAVA

Z raziskovalnim področjem se ne srečujeva prvič, saj naju spremlja celo življenje. A z raziskovalno nalogo se letos srečujeva prvič in morava priznati, da na začetku ni bilo enostavno, saj sploh nisva vedeli, kaj bi lahko raziskovali. Ko pa sva po uri zgodovine še kar razmišljali o mitnicah in mitninah, sva bili skoraj prepričani, da je takšna mitnica morala nekoč stati tudi na Ptuju.

Pričeli sva zbirati gradivo in ustvarjati nalogo, ki sva jo sestavili iz hipotez, ciljev in pričakovanih rezultatov, ki bi jih naj ob koncu raziskave potrdili oziroma ovrgli.

V uvodu sva predstavili namene in cilje naloge, strukturo le-te, metodologijo, hipotezi, razložili strokovne pojme mitnina, mitnica in mostnina ter pripravili krajši opis mitničarske dejavnosti na Ptuju.

Sledil je najzahtevnejši del naloge, empirični del. Najprej sva se povezali z Zgodovinskim arhivom na Ptuju in Pokrajinskim muzejem Ptuj-Ormož. Edina ustanova, ki je razpolagala z dokumentacijo o mitnica na Ptuju, je bil Zgodovinski arhiv na Ptuju, zraven tega pa nama je bil ravno splet tisti vir, kjer sva našli največ starejših slik in fotografij o mitnicah in Ptuju nasploh. Prebrali sva dostopno gradivo, se skupaj z mentorico prebijali skozi težke prevode iz stare nemščine in začeli zapisovati vse pridobljene podatke. Predvsem sva se osredotočili na mitnico, ki je stala na današnjem peš-mostu čez Dravo.

Težišče naloge je bil predstaviti omenjeno mitnico skozi čas, kako se je spreminjala njena zunanja podoba, kdaj je bila ukinjena, porušena idr. Hitro sva naleteli na zelo stare slike mesta Ptuja, na katerih sva vedno opazili mitnico na mostu. Posebej naju je pritegnila fotografija Kasimirja, na kateri je prikazana stara zidana mitnica iz leta 1891. A ker se njena podoba ni ujemala z zgradbami na kasnejših fotografijah, sva raziskovali naprej.

Prelomni trenutek je bil, ko sva dobili od Zgodovinskega arhiva Ptuj originalni gradbeni načrt iz leta 1891 za novo mitnico in takoj sva se lotili natančnega preučevanje le-tega. Bilo je izjemno zanimivo, saj se načrt ni ujemal s fotografijami. Zato sva bili še posebej veseli, da sva dobili v roke še veliko drugih dokumentov, ki so nama pomagali odgovoriti na vsa še tako težka vprašanja.

Vso zbrano gradivo nama je pomagalo najini na začetku zastavljeni hipotezi ovreči ali potrditi.

H1 Gradbeni načrt mitnice in njegova realizacija se ne ujemata.

To hipotezo sva potrdili že pri razlaganju gradbenega načrta, saj sva pri sami primerjavi med fotografijami in načrtom videli bistveno razliko v velikosti zgradbe z dravske strani, kjer se je le-ta razširila za enkratno širino, kot je pa v gradbenem načrtu, in sicer za skupno 2,40 m, kar je razvidno tudi iz dokumenta *Zapisnik o razširitvi cestninske postaje pri občinskem lesenem mostu čez Dravo* iz leta 1891. V omenjenem dokumentu imamo tudi vzroke za njeno širitev. Odgovorni so ugotovili, da je bil vzrok pomankanje prostora za mitničarko, ki je v mitnici prebivala, verjetno pa so potrebovali tudi več prostora za delo ali podobno.

H2 Mitnica na mostu je bila porušena, ker je bila odpravljena mostnina.

To hipotezo lahko na podlagi ohranjenih dokumentov ovrževa, saj je bila mostnina na željo meščanov odpravljena 1. novembra 1928, kajti desni breg se je ravno s pobiranjem mostnine preobremenjeval in negativno vplival na poslovni promet mesta Ptuja. V mitnici je po njenem zaprtju lahko še naprej stanovala mitničarka in njen pomočnik, saj se mitnica po ukinitvi ni porušila, ampak je služila kot stanovanjski objekt vse do druge svetovne vojne.

Do rušitve je prišlo na pobudo oz. lahko bi rekli ukaz okupatorja, ki je Ptuj zasedel v aprilu 1941. Ker je 8. 4. 1941 jugoslovanska armada most minirala, je okupator začel na istem mestu graditi nov most. Ob tem je bilo ugotovljeno, da predstavlja sama zgradba mitnice veliko oviro za vse večji promet že pred prihodom Nemcev, o čemer so poročali meščani. Prav tako je zgradba dotrajana, nevarna in neprimerna, zato nalagajo odgovornim, da se zdaj, ko se gradi nov most, mitnica poruši. S tem se bi tudi bistveno spremenila podoba Ptuja, saj po okupatorjevih besedah ravno ta zgradba kazi pogled na most ter tudi sam prostor ob le-tem.

5 ZAKLJUČEK

Imeti možnost raziskovati del naše zgodovine na način, ko lahko brskaš po starih dokumentih in drugih listinah, ko na nekaj straneh najdeš zgolj en podatek, ki pa ti lahko zelo koristi, je za naju izjemno zanimivo. Ko pa potem iz vseh teh kamenčkov nastaja neka lepa in dobra celota, pa je nepopisno.

Zelo sva veseli, da sva sploh dobili priložnost za raziskovanje in da izveva nekaj več o najinem rojstnem kraju in sami zgodovini Ptuja. Naloga ni nastala z vsemi podatki naenkrat, ampak sva dobivali podatek za podatkom in tako se je to združilo v celoto. Zelo sva ponosni na to, kar je nastalo predvsem zato, ker sva začeli iz nič in se povzpeli do izjemnega rezultata.

Na začetku sva se znašli le z idejo za raziskovanje in kupom, polnim podatkov. Ob pogledu na to naju je bilo le za kanček strah, ampak sva vedeli, da ne smeva obupati. Večino podatkov iz stare nemščine sva lahko uspešno prevedli in z njimi dopolnili najino nalogo. Ko sva prišli že proti koncu naloge, sva vedeli, da se ne smeva vdati, saj sva na tem res trdo delali.

Zelo naju je presenetilo, da večina predvsem starejših ljudi sploh ni vedela, da smo tudi na Ptuju imeli mitnico in kje je stala. To naju je presenetilo še posebej za to, ker je bila omenjena mitnica porušena šele med drugo svetovno vojno, kar ni tako dolgo nazaj.

Ker je bila to v preteklosti pomembna zgradba, bi jo radi predstavili širši javnosti. Res je žalostno, da danes na mestu, kjer je stala, ni nobenega spomina nanjo in je tako, kot da je sploh ne bi bilo. Dobra ideja bi bila, da bi na omenjenem mestu postavili morda kakšno tablo, na kateri bi jo le na kratko opisali in prikazali njen izgled. Obema se nama zdi pomembno, da bi prebivalci in tudi turisti izvedeli za njo, saj je predstavljala del naše (lokalne) zgodovine.

6 VIRI IN LITERATURA

Baš, A. (2003). Splavarstvo na Slovenskem. SAZU. Ljubljana. Str. 6–31.

Gestrin, F. (1972). *Mitninske knjige 16. in 17. stoletja na Slovenskem*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

Hepe, Boštjan (2011). *Zgodovina carine od antike do konca druge svetovne vojne*. Iz: Hepe, Boštjan (ur.): *Zgodovina carine na Slovenskem od antike do slovenske osamosvojitve* Arhivirano 2014-07-14 na Wayback Machine.

Nataša Kolar (2019). *Ptuj, urejanje in varovanje mesta od 1800 do 1914*. Ekonomska i ekohistorija – Časopis za gospodarsko povijest in povijest okoliša. Str. 66-78.

Wittula, A. (2011). Strojarska hiša. Radovljica: Didakta.

Zgodovinski arhiv na Ptuj:

SI_ZAP-0005 MOP, šk. 48, spis št. 521-5-1893.

SI_ZAP 0005/004/00016 MOP, šk. 35, spis št. 5147-5.

SI_ZAP 0005/004/00016 MO Ptuj.

SI_ZAP 0005 MOP, šk. 267.1928-1237.

SI_ZAP/0458 OKUPACIJSKA MOP, AŠ 1, ovoj 5, spis št. 197/1.

Stara mitnica iz leta 1891, avtorja Alojza Kasimirja. Po izvirnem pozitivu v Pokrajinskem muzeju Ptuj, F 2146.

6.1 Spletni viri in literatura

Baš, F. (1953). Ptujski grad in njegova okolica v novem veku. V: Kronika, Ljubljana, Letnik 1, številka 3. str. 171–176. Pridobljeno: 12. 11. 2023 s <https://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:doc-III37CJD>

Digitalna knjižnica Slovenije. Pridobljeno 12. 12. 2022 in 3. 3. 2023 s <https://www.dlib.si/>

Dravski most. Pridobljeno 2. 12. 2023 s <https://homocumolat.com/2023/08/22/foto-dokument-ptuj-nekoc-1740-1984/>

Digitalna knjižnica Slovenije. Pridobljeno 3. 3. 2024 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-HLUOHUVI/43755927-a605-4d2e-8ada-0751008cc556/PDF>

Gostilna Ribič Ptuj. Pridobljeno 22. 1. 2024 s <http://www.e-gurman.si/predstavitev/gostilna-ribic-ptuj>

Lesen dravski most. Pridobljeno 12. 2. 2024 s <https://www.kamra.si/mm-elementi/ptuj-ob-dravi-leseni-most-1915-1916/>

Mitnica na dravskem mostu. Pridobljeno 12. 12. 2023 s <https://homocumolat.com/2023/08/22/foto-dokument-ptuj-nekoc-1740-1984/>

Mitnica. Pridobljeno 20. 11. 2023 s <https://sl.wikipedia.org/wiki/Mitnina>

Mitnina. Pridobljeno 20. 11. 2023 s <https://www.fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=mitnina>

Mostnina. Pridobljeno 20. 11. 2023 s <https://www.fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/3562657/mostnina?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=mostnina>

Nemška okupacija 1941. Pridobljeno 2. 3. 2024 s <http://www.e-gurman.si/predstavitev/gostilna-ribic-ptuj>

Nov leseni most na Ptuju. Pridobljeno 2. 3. 2024 s <https://homocumolat.com/2023/08/22/foto-dokument-ptuj-nekoc-1740-1984/#jp-carousel-50170>

Ober Pettau leta 1687. Pridobljeno 2. 2. 2024 s <https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/srednjeveski-most/>

Pettauer Zeitung 21. 6. 1896. Pridobljeno 3. 3. 2024 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-HLUOHUVI/43755927-a605-4d2e-8ada-0751008cc556/PDF>

Pettauer Zeitung 2. 4. 1898. Pridobljeno 3. 3. 2024 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-PSP7WEB9/fecc095c-7836-41e5-be2e-04ee76ef80f7/PDF>

Star leseni dravski most. Pridobljeno 2. 3. 2024 s <https://www.alamy.com/stock-photo/ptuj-pettau.html?sortBy=relevant>

Stara mitnica na mostu. Pridobljeno 2. 2. 2024 s <https://homocumolat.com/2023/08/22/foto-dokument-ptuj-nekoc-1740-1984/#jp-carousel-50067>

Transkribus. <https://readcoop.eu/de/transkribus/altdeutsche-schrift-uebersetzen/>

Vischerjeva upodobitev Ptuja in pogled dravski most in leseno mitnico leta 1681. Pridobljeno 2. 2. 2024 s <https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/srednjeveski-most/>

7 PRILOGE

7. 1 Gradbeni načrt nove mitnice iz leta 1890

